

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 15 mars 2012*

”Fördragsbrott — Direktiv 92/43/EEG — Artiklarna 4.1 och 12.1 — Underlåtelse att inom den föreskrivna fristen ta upp Paralimnisjön på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse — Skyddssystem för arten *Natrix natrix cypriaca* (cypriotisk snork)”

I mål C-340/10,

angående en talan om fördragsbrott enligt artikel 258 FEUF, som väckts den 7 juli 2010,

Europeiska kommissionen, företrädd av G. Zavvos och D. Recchia, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Republiken Cypern, företrädd av K. Lykourgos och M. Chatzigeorgiou, båda i egenskap av ombud,

svarande,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot samt domarna A. Prechal, K. Schiemann, L. Bay Larsen (referent) och C. Toader,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: grekiska.

Dom

- 1 Europeiska gemenskapernas kommission har yrkat att domstolen ska fastställa att Republiken Cypern har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 4.1 i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, s. 7; svensk specialutgåva, område 15, volym 11, s. 114), i dess lydelse enligt rådets direktiv 2006/105/EG av den 20 november 2006 (EUT L 363, s. 368) (nedan kallat livsmiljödirektivet), enligt livsmiljödirektivet såsom detta har tolkats i domstolens dom av den 13 januari 2005 i mål C-117/03, Dragaggi m.fl. (REG 2005, s. I-167), och av den 14 september 2006 i mål C-244/05, Bund Naturschutz in Bayern m.fl. (REG 2006, s. I-8445), samt enligt artikel 12.1 i detta direktiv, genom
 - att inte ha tagit upp området vid Paralimnisjön i den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse,
 - att tolerera verksamhet som allvarligt äventyrar Paralimnisjöns ekologiska egenskaper och genom att inte ha vidtagit tillräckliga skyddsåtgärder för att bevara populationen av arten *Natrix natrix cypriaca* (cypriotisk snok), som utgör det ekologiska intresset med avseende på sjön och Xyliatosdammen, samt
 - genom att inte ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att införa och genomföra ett strikt skyddssystem för denna art.

Tillämpliga bestämmelser

- 2 Enligt artikel 3.1 första stycket i livsmiljödirektivet ska "[e]tt sammanhängande europeiskt ekologiskt nät av särskilda bevarandehabitat [...] inrättas under beteckningen Natura 2000. Detta nät, som skall bestå av områden med de livsmiljötyper som finns förtecknade i bilaga 1 och habitat för de arter som finns förtecknade i bilaga 2, skall göra det möjligt att bibehålla eller i förekommande fall återställa en gynnsam bevarandestatus hos de berörda livsmiljötyperna och arterna i deras naturliga utbredningsområde."
- 3 I artikel 4.1 och 4.2 i livsmiljödirektivet föreskrivs följande:

"1. På grundval av de kriterier som anges i bilaga 3 (etapp 1) och relevant vetenskaplig information skall varje medlemsstat föreslå en lista över områden och ange vilka livsmiljötyper i bilaga 1 och vilka på dess territorium inhemska arter i bilaga 2 som finns inom dessa områden. Vad gäller djurarter som har stor utbredning skall områdena på listan motsvara de platser inom dessa arters naturliga utbredningsområde som innehåller de fysiska eller biologiska faktorer som är avgörande för arternas liv och fortplantning. Vad gäller arter som lever i vatten och som har stor utbredning, skall sådana områden föreslås endast om de är klart avgränsade och innehåller de fysiska eller biologiska faktorer som är avgörande för arternas liv och fortplantning. ...

Listan skall tillsammans med upplysningar om varje område överlämnas till kommissionen inom tre år efter anmälan av detta direktiv. ...

2. På grundval av de kriterier som anges i bilaga 3 (etapp 2) skall kommissionen ... upprätta ett utkast till en lista över områden av gemenskapsintresse där det finns en eller flera prioriterade livsmiljötyper eller prioriterade arter.

[...]

Listan över de områden som valts ut som områden av gemenskapsintresse och som anger på vilka av dessa det finns en eller flera prioriterade livsmiljötyper eller prioriterade arter, skall antas av kommissionen i enlighet med förfarandet i artikel 21."

4 I artikel 5 i livsmiljödirektivet anges följande:

”1. I undantagsfall, om kommissionen konstaterar att ett område där det finns en prioriterad livsmiljötyp eller en prioriterad art saknas på en nationell lista enligt artikel 4.1, och kommissionen på grundval av relevant och tillförlitlig vetenskaplig information anser detta område vara oundgängligt för bibehållandet av den prioriterade livsmiljötypen eller för den prioriterade artens överlevnad, skall ett bilateralt samrådsförfarande inledas mellan den berörda medlemsstaten och kommissionen, i syfte att jämföra de vetenskapliga data som parterna har använt.

2. Om oenighet fortfarande råder efter utgången av en samrådsperiod på högst sex månader, skall kommissionen till rådet överlämna ett förslag angående valet av området i fråga till område av gemenskapsintresse.

3. Rådet skall fatta ett enhälligt beslut inom tre månader från det att förslaget har mottagits.

4. Under samrådsperioden och i avvaktan på rådets beslut skall det berörda området omfattas av bestämmelserna i artikel 6.2.”

5 Artikel 12.1 i livsmiljödirektivet har följande lydelse:

”Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a, med förbud mot

- a) att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs,
- b) att avsiktligt störa dessa arter, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,
- c) att avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen,
- d) att skada eller förstöra parningsplatser eller rastplatser.”

6 Den cypriotiska snoken är en art som finns upptagen i bilagorna II och IV a till livsmiljödirektivet.

Bakgrund till målet och det administrativa förfarandet

7 Den 16 maj 2006 mottog kommissionen ett klagomål från förbundet för Cyperns miljö- och naturskyddsorganisationer avseende ett otillräckligt skydd för den cypriotiska snoken. Enligt klagomålet har Republiken Cypern felaktigt underlåtit att ta upp Paralimnisjön på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse.

8 Mot bakgrund av de uppgifter den innehade skickade kommissionen den 23 mars 2007 en formell underrättelse till Republiken Cypern, i vilken denna stat uppmärksammades på att skyddet för den cypriotiska snoken var otillräckligt, till följd av att området vid Paralimnisjön inte upptagits på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse och till följd av att detta område, i likhet med Xyliatosdammen, inte var skyddat.

9 I skrivelse av den 18 maj 2007 svarade Republiken Cypern på den formella underrättelsen, varvid den angav att den behöriga myndigheten för närvarande förde diskussion med berörda parter för att före utgången av år 2007 komma fram till ett gemensamt förslag om att ta upp området vid Paralimnisjön på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse. Medlemsstaten räknade även upp de olika åtgärder som den hade vidtagit för att förstärka skyddet av detta område och området vid

Xyliatosdammen. Republiken Cypern gjorde slutligen gällande att den formella underrättelsen var förhastad och otillåten, eftersom kommissionen borde ha följt förfarandet enligt artikel 5 i livsmiljödirektivet och inte fördragsbrottsförfarandet enligt artikel 258 FEUF.

- 10 I skrivelse av den 6 juni 2008 skickade kommissionen ett motiverat yttrande i vilket den konstaterade att Republiken Cypern hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt livsmiljödirektivet, genom att inte anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att införliva direktivet. Kommissionen uppmanade följaktligen myndigheterna att efterkomma detta yttrande inom två månader efter mottagandet av detsamma.
- 11 I skrivelse av den 21 november 2008 svarade Republiken Cypern på det motiverade yttrandet och uppgav att den hade vidtagit åtgärder för att skydda den cypriotiska snoken. Republiken Cypern hänvisade särskilt till de framsteg som gjorts vad gäller att ta upp området vid Paralimnisjön på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse.
- 12 I skrivelse av den 18 december 2009 nämnde kommissionen bland annat klagomålen avseende bebyggelseexploateringen vid den norra delen av sjön.
- 13 I skrivelse av den 23 december 2009 informerade Republiken Cypern kommissionen om att nämnda område den 24 november 2009 officiellt hade upptagits på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse. Medlemsstaten hade emellertid inte tagit upp den norra delen av Paralimnisjön på denna lista.
- 14 Republiken Cypern bestred i övrigt kommissionens klagomål avseende bebyggelseutvecklingen vid den norra delen av sjön.

Talan

Den omständigheten att Paralimnisjön inte finns med på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse

Parternas argument

- 15 Kommissionen anser att Republiken Cypern har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 4.1 i livsmiljödirektivet genom att inte före utgången av den frist som anges i det motiverade yttrandet ha tagit upp området vid Paralimnisjön på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse.
- 16 Vad gäller artikel 5.1 i livsmiljödirektivet – som Republiken Cypern enligt egen utsago har iakttagit under det administrativa förfarandet, medan kommissionen har konstaterat att ett område som är oundgängligt för den cypriotiska snokens överlevnad saknas på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse – har kommissionen gjort gällande att denna bestämmelse förutsätter att det råder oenighet mellan kommissionen och den berörda medlemsstaten beträffande de vetenskapliga uppgifterna, vilket inte är fallet. I förevarande fall har vardera parten använt samma uppgifter, som inte heller har bestritts. I skrivelse av den 12 augusti respektive den 21 november 2008 har Republiken Cypern förbundit sig att ta upp området vid Paralimnisjön på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse. Följaktligen uppkommer varken frågan om huruvida det föreligger oenighet beträffande de vetenskapliga uppgifterna eller frågan om en jämförelse av uppgifter.
- 17 Kommissionen har i andra hand gjort gällande att det finns välgrundade uppgifter om att gränserna för det område som slutligen meddelats i samband med att de föreslagna områdena av gemenskapsintresse utsågs inte är tillräckliga för att skydda och bevara den cypriotiska snoken, eftersom de inte omfattar det stora område i den nordligaste delen av Paralimnisjön som under år 2009 omvandlats till ett område som ska bebyggas och att fördragsbrottet följaktligen pågår.

- 18 Republiken Cypern har gjort gällande att den aldrig har bestritt att området vid Paralimnisjön borde vara ett område av gemenskapsintresse. Denna stat har emellertid anfört att avgränsningen av det aktuella området är tillräckligt för att skydda och bevara den cypriotiska snoken. Denna art förekommer nämligen enbart i de södra och östra delarna av det föreslagna området av gemenskapsintresse. Dessutom innehåller den undersökning som utförts av en österrikisk expert och som kommissionen hänvisat till inte någon tydlig avgränsning av det föreslagna område av gemenskapsintresse som enligt undersökningen är nödvändigt för att bereda den cypriotiska snoken tillräckligt skydd.
- 19 Eftersom Republiken Cypern med stöd av vetenskapliga uppgifter har gjort gällande att avgränsningen av det föreslagna området av gemenskapsintresse är tillräcklig för bevarandet av den cypriotiska snoken och dess livsmiljöer, vilket kommissionen har bestritt, föreligger oenighet beträffande de vetenskapliga uppgifterna vad gäller bedömningen av dessa uppgifter. Mot bakgrund av denna motsättning är det motiverat att inleda ett bilateralt samrådsförfarande enligt artikel 5 i livsmiljödirektivet.

Domstolens bedömning

- 20 Vad gäller föremålet för talan erinrar domstolen om att den i enlighet med artikel 92.2 i domstolens rättegångsregler på eget initiativ ska pröva om talan ska avvisas till följd av att det föreligger ett rättegångshinder som inte kan avhjälpas.
- 21 Enligt fast rättspraxis är det administrativa förfarandets syfte att ge den berörda medlemsstaten möjlighet att dels fullgöra sina skyldigheter enligt unionsrätten, dels framföra anmärkningar mot klagomål framställda av kommissionen. Föremålet för en talan som har väckts med stöd av artikel 258 FEUF avgränsas följaktligen genom det administrativa förfarande som avses i denna bestämmelse. Ansökan kan således inte grunda sig på andra anmärkningar än de som angetts under det administrativa förfarandet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 maj 2001 i mål C-152/98, kommissionen mot Nederländerna, REG 2001, s. I-3463, punkt 23).
- 22 I förevarande fall konstaterar domstolen att det inte av handlingarna i målet framgår att parterna under det administrativa förfarandet – vare sig i samband med den formella underrättelsen eller i samband med det motiverade yttrandet – berört frågan om avgränsningen av området vid Paralimnisjön. Det framgår inte heller att kommissionen har framfört något som helst argument som särskilt avser den norra delen av detta område. Vad gäller den omständigheten att området vid Paralimnisjön inte finns upptaget i den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse, har kommissionen enbart krävt att detta område, som kommissionen identifierat i allmänna ordalag utan att göra någon närmare avgränsning av det, ska tas upp på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse. Republiken Cypern har å sin sida förbundit sig att ta med detta område på nämnda lista, vilket denna stat också har gjort mer än 17 månader efter det att det motiverade yttrandet avgetts.
- 23 Eftersom det administrativa förfarandet varken avsett frågan om avgränsningen av området vid Paralimnisjön eller närmare bestämt frågan huruvida detta område även ska omfatta dess norra del, kan talan inte tas upp till prövning i den del den avser den omständigheten.
- 24 Vad gäller anmärkningen avseende den omständigheten att området vid Paralimnisjön inte tagits upp på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse, konstaterar domstolen att Republiken Cypern aldrig generellt har bestritt att detta område borde ha tagits med på denna lista.
- 25 Domstolen konstaterar följaktligen, för det första, att rekvisiten för att tillämpa artikel 5 i livsmiljödirektivet under alla omständigheter inte var uppfyllda i fråga om någon av dessa anmärkningar.

- 26 Vad gäller anmärkningen avseende den omständigheten att området vid Paralimnisjön inte tagits upp på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse, konstaterar domstolen för det andra att det är utrett att detta område ännu inte hade tagits med i nämnda lista före utgången av den frist som angetts i det motiverade yttrandet.
- 27 Eftersom förekomsten av ett fördragsbrott ska bedömas mot bakgrund av den situation som rådde i medlemsstaten vid utgången av den frist som har angetts i det motiverade yttrandet, och domstolen inte kan beakta senare förändringar (se, bland annat, dom av den 11 januari 2007 i mål C-183/05, kommissionen mot Irland, REG 2007, s. I-137, punkt 17, och av den 11 november 2010 i mål C-164/09, kommissionen mot Italien, REU 2010, s. I-0000, punkt 19), ska kommissionen anses ha fog för nämnda anmärkning.

Frågan huruvida verksamhet som innebär att den berörda artens livsmiljö försämras eller förstörs tolererats

Upptagande till sakprövning

– Parternas argument

- 28 Republiken Cypern har gjort gällande att kommissionen varken i den formella underrättelsen eller i det motiverade yttrandet har hänvisat till förekomsten av ett skjutfält och utförandet av schaktarbeten. Kommissionen har således utvidgat föremålet för talan genom att hänvisa till skjutfältet och schaktarbetena, såsom verksamheter som kan försämra eller förstöra den berörda artens livsmiljö.
- 29 Republiken Cypern har gjort gällande att domstolen inte ska beakta dessa argument vid bedömningen av kommissionens anmärkningar, eftersom denna stat inte har haft möjlighet bemöta dem. Föremålet för talan kan nämligen enbart omfatta omständigheter som inträffat efter det motiverade yttrandet, om dessa omständigheter är av samma beskaffenhet som dem i detta yttrande samt utgör en del av samma beteende. Detta är emellertid inte fallet här.
- 30 Vad gäller bebyggelseexploateringen i området vid den ”norra delen av sjön”, innehåller det motiverade yttrandet inte någon tydlig precisering av de argument som åberopats mer allmänt i den formella underrättelsen. Bebyggelseexploateringen i det aktuella området nämndes närmare bestämt för första gången i kommissionens skrivelse av den 18 december 2009. Den ”norra delen av sjön” nämndes varken i den formella underrättelsen eller i det motiverade yttrandet.
- 31 Republiken Cypern anser följaktligen att kommissionens argument avseende skjutfältet och schaktarbetena samt bebyggelseexploateringen vid den norra delen av Paralimnisjön ska avvisas.
- 32 Kommissionen har påpekat att den i både den formella underrättelsen och det motiverade yttrandet anmärkt såväl på Republiken Cyperns beteende att tolerera verksamheter som allvarligt äventyrar sjöns ekologiska egenskaper, som på den omständigheten att denna stat i strid med unionsrätten har underlåtit att vidta nödvändiga åtgärder för att bevara populationen av den cypriotiska snoken. I detta sammanhang har kommissionen närmare bestämt angett pumpning av alltför stora mängder vatten, bebyggelseexploatering och motocrosstävlingar.
- 33 Även om skjutfältet och schaktarbetena utgör omständigheter som uppkom efter det motiverade yttrandet, har kommissionen gjort gällande att föremålet för talan kan omfatta även omständigheter som inträffat efter detta yttrande, om dessa omständigheter är av samma beskaffenhet som dem i detta yttrande samt utgör en del av samma beteende. Ifrågasatt omständigheter är av samma beskaffenhet som dem i det motiverade yttrandet samt utgör en del av samma beteende.

34 Vad gäller den bristande preciseringen av argumenten avseende bebyggelseexploateringen har kommissionen gjort gällande att den definierat det allmänna begreppet som bebyggelseexploatering "vid sjöns strandgräns, men också inom sjöns gränser". Det är uppenbart att denna precisering också omfattar den norra delen av sjön, i den mån som denna del ligger "inom sjöns gränser". I vart fall har kommissionen inte haft någon egentlig möjlighet att i den formella underrättelsen eller det motiverade yttrandet inkludera problemen med den senaste bebyggelseexploateringen i området vid den norra delen av sjön, eftersom Republiken Cypern införde detta område i stadsbyggnadsplanen först i mars 2009, det vill säga långt efter utgången av fristen i det motiverade yttrandet.

– Domstolens bedömning

35 Vad gäller schaktarbetena konstaterar domstolen att de nämns bland de omständigheter som kommissionen lagt Republiken Cypern till last, i såväl den formella underrättelsen som det motiverade yttrandet.

36 Argumentet att schaktarbeten tolererats kan följaktligen tas upp till prövning.

37 Vad gäller förekomsten av skjutfältet påpekar domstolen, vilket kommissionen också har medgett, att denna omständighet inte har nämnts under det administrativa förfarandet. Det är visserligen korrekt att en fördragsbrottstalan även kan omfatta omständigheter som inträffat efter det motiverade yttrandet, om dessa omständigheter är av samma beskaffenhet som dem i detta yttrande åsyftade och utgör en del av samma beteende (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 mars 1983 i mål 42/82, kommissionen mot Frankrike, REG 1983, s. 1013, punkt 20, svensk specialutgåva, volym 7, s. 103, och av den 4 februari 1988 i mål 113/86, kommissionen mot Italien, REG 1988, s. 607, punkt 11). Detta gäller emellertid inte förekomsten av skjutfältet i förhållande till vattenpumpningen, schaktarbetena eller organiserandet av motocrosstävlingar.

38 Argumentet avseende förekomsten av skjutfältet kan följaktligen inte tas upp till prövning.

39 Med hänsyn till vad som sagts ovan i punkt 23 i denna dom och till att kommissionen i vart fall inte, vare sig i den formella underlättelsen eller i det motiverade yttrandet, har tagit upp argumentet avseende bebyggelseexploateringen i området vid den norra delen av Paralimnisjön och dess effekter på detta område, konstaterar domstolen att detta argument inte heller kan tas upp till prövning.

Prövning i sak

– Parternas argument

40 Kommissionen anser att domstolens praxis i vilken den erkänner nödvändigheten av att skydda föreslagna områden av gemenskapsintresse och att värna målen i livsmiljödirektivet, bland annat vad gäller inrättandet av ett sammanhängande europeiskt ekologiskt nät, också kan tillämpas på områden som uppfyller de ekologiska kriterierna för att vara med på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse.

41 Kommissionen har påpekat att Republiken Cypern tolererar olaglig pumpning av alltför stora mängder vatten, vilket bland annat leder till att den berörda artens livsmiljö förstörs eller till att de representativa egenskaperna för denna livsmiljö försvinner. Bebyggelseexploateringen inom detta område reducerar dessutom livsmiljöns yta och har således mycket skadliga återverkningar för bevarandet av området och den berörda arten. Organiserandet av motocrosstävlingar är särskilt skadligt för den cypriotiska snoken på grund av den kontinuerliga störning som detta medför, och utgör en fara, eftersom djuren härigenom skadas eller till och med dödas.

42 Republiken Cypern har gjort gällande att något vatten inte längre tas upp i området där den cypriotiska snoken har sin livsmiljö och att farhågorna för en sänkt vattennivå där denna art lever samt för att livsmiljön ska förstöras på grund av pumpning därför inte längre är motiverade. Vad gäller bebyggelseexploateringen "vid sjöns strandgräns" har den svarande medlemsstaten påpekat att det inte förekommer någon bebyggelseexploatering inom det aktuella föreslagna området av gemenskapsintresse och att bebyggelseexploateringen utanför detta område inte inskränker den cypriotiska snokens livsmiljö och inte har några skadliga effekter, i motsats till vad kommissionen har hävdad. Vad gäller motocrossverksamheten har Republiken Cypern anfört att denna har upphört och att banan har tagits bort.

– Domstolens bedömning

43 Det ska inledningsvis erinras om att medlemsstaterna, när det rör sig om områden som kan utses till områden av gemenskapsintresse och som anges på de nationella listorna som överlämnas till kommissionen, vilka bland annat kan omfatta områden med prioriterade livsmiljötyper eller prioriterade arter, enligt direktivet kan vidta sådana skyddsåtgärder som är ägnade att, mot bakgrund av den bevarandemålsättning som avses i direktivet, tillvarata det ekologiska intresse som dessa områden har på nationell nivå (se domen i det ovannämnda målet Draggagi m.fl., punkt 30).

44 Ett system för ett lämpligt skydd av områden som föreslagits på den nationella lista som i enlighet med artikel 4.1 i livsmiljödirektivet överlämnats till kommissionen innebär att medlemsstaterna inte tillåter ingrepp som allvarligt kan äventyra de ekologiska egenskaperna i dessa områden. Detta gäller särskilt när ett ingrepp riskerar att antingen på ett betydande sätt reducera ett områdes yta eller medföra att prioriterade arter i området försvinner eller resultera i att detta område förstörs eller att dess representativa egenskaper utplånas (se domen i det ovannämnda målet Bund Naturschutz in Bayern m.fl., punkterna 46 och 47).

45 Om så inte var fallet skulle nämligen det unionsrättsliga beslutsförfarandet, som inte bara baserar sig på områdenas integritet, såsom dessa områden har anmälts av medlemsstaterna, utan också kännetecknas av ekologiska jämförelser mellan de olika områden som har föreslagits av medlemsstaterna, riskera att undergrävas, och kommissionen skulle inte längre kunna fullgöra sina uppgifter på det berörda området, närmare bestämt bland annat att anta listan över de områden som valts ut som områden av gemenskapsintresse i syfte att inrätta ett sammanhängande europeiskt ekologiskt nät av särskilda bevarandeområden (se domen i det ovannämnda målet Bund Naturschutz in Bayern m.fl., punkterna 41 och 42).

46 Ovanstående överväganden avser, under alla omständigheter, i tillämpliga delar områden som den berörda medlemsstaten inte bestrider att de uppfyller de ekologiska kriterierna i artikel 4.1 i livsmiljödirektivet och vilka således borde finnas med på den till kommissionen översända nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse.

47 Enligt livsmiljödirektivet och de mål som eftersträvas med direktivet kan det inte godtas att ett sådant område som det i målet vid den nationella domstolen – beträffande vilket den berörda medlemsstaten inte har bestritt att det ska tas upp i nämnda lista – inte har något skydd.

48 Vad gäller det beteende som kommissionen lagt Republiken Cypern till last och som enligt denna institution gett upphov dels till att den cypriotiska snokens livsmiljö i området vid Paralimnisjön har förstörts, dels till att populationens bevarande inom detta område har äventyrats, har det inte bestritts att organiserandet av motocrostävlingar inom detta område, tävlingar som den berörda medlemsstaten påstår ha upphört efter utgången av den frist som angetts i det motiverade yttrandet, utgör ett beteende som riskerar att allvarligt äventyra detta områdes ekologiska egenskaper.

49 Det finns följaktligen fog för denna anmärkning.

- 50 Vad gäller pumpningen av alltför stora mängder vatten inom det aktuella området framgår det av handlingarna i målet att denna verksamhet inte hade upphört före utgången av den frist på två månader som anges i det motiverade yttrandet. I förevarande fall har denna typ av verksamhet visat sig ha en avsevärd negativ inverkan på den cypriotiska snokens livsmiljö och på bevarandet av denna art, i synnerhet under år då det råder torka.
- 51 Det finns följaktligen också fog för denna anmärkning.
- 52 Vad gäller bebyggelseexploateringen på andra ställen än i den norra delen av de föreslagna områdena av gemenskapsintresse som enligt kommissionen lett till en reduktion av ytan av den berörda artens livsmiljö och som institutionen har klandrat Republiken Cypern för, har den staten medgett att en sådan exploatering förekommer i området kring – och inte i – det föreslagna området av gemenskapsintresse, men bestritt att exploateringen har de skadliga effekter som kommissionen har påstått.
- 53 Det ska i detta avseende erinras om att enligt fast rättspraxis är det, i ett fördragsbrottsförfarande, kommissionen som har bevisbördan för det påstådda fördragsbrottet, och kommissionen ska förse domstolen med de uppgifter som den behöver för att kunna kontrollera att fördragsbrottet föreligger, utan någon möjlighet för kommissionen att stödja sig på någon presumtion (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Irland, punkt 39, och dom av den 22 september 2011 i mål C-90/10, kommissionen mot Spanien, REU 2011, s. I-0000, punkt 25).
- 54 Om det inte finns bevis för att nämnda bebyggelseexploatering påverkar ytan av den cypriotiska snokens livsmiljö i det aktuella föreslagna området av gemenskapsintresse, kan ett sådant argument, på samma sätt som det därtill anknutna argumentet att schaktarbeten tolererats, inte heller anses grundat.
- 55 Med förbehåll för vad som anges i punkt 54 ovan i denna dom finns det följaktligen fog för kommissionens anmärkning enligt vilken Republiken Cypern har åsidosatt livsmiljödirektivet genom att tillåta verksamhet som försämrar eller förstör den berörda artens livsmiljö i området vid Paralimnisjön.

Underlåtelsen att införa och tillämpa ett strikt skyddssystem för den cypriotiska snoken

Parternas argument

- 56 Kommissionen anser att Republiken Cypern har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 12.1 i livsmiljödirektivet genom att tolerera ovannämnda verksamheter och i synnerhet pumpning av alltför stora mängder vatten liksom organiserandet av motocrosstävlingar samt genom att inte tillämpa några skyddsåtgärder. Till följd av dessa verksamheter har ytan av den cypriotiska snokens livsmiljö och populationen av denna art reducerats inom området vid Paralimnisjön.
- 57 Kommissionen anser att fastighetsprojekten på nämnda område har en allvarlig inverkan på grund av schakt- och röjningsarbeten som försämrar den berörda artens livsmiljö. Uppstyckningen av den norra delen av Paralimnisjön strider dessutom mot artikel 12.1 a och b i livsmiljödirektivet.
- 58 Republiken Cypern har gjort gällande att den, förutom vad gäller den olagliga tävlingsverksamheten, har vidtagit nödvändiga åtgärder för att tillämpa ett strikt skyddssystem för den cypriotiska snoken och att den därför inte har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 12.1 i livsmiljödirektivet.

Domstolens bedömning

- 59 Enligt artikel 12.1 i livsmiljödirektivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a till samma direktiv, med förbud mot att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs, att avsiktligt störa dessa arter, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder, att avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen samt att skada eller förstöra parningsplatser eller rastplatser.
- 60 Ett införlivande av nämnda bestämmelse innebär att medlemsstaterna inte enbart ska anta en övergripande rättslig ram, utan att de även ska vidta konkreta och specifika skyddsåtgärder (domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Irland, punkt 29).
- 61 Ett strikt skyddssystem innebär även ett krav på att sammanhängande och samordnade åtgärder av förebyggande karaktär vidtas (dom av den 16 mars 2006 i mål C-518/04, kommissionen mot Grekland, REG 2006, s. I-42, punkt 16, och domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Irland, punkt 30).
- 62 Ett strikt skyddssystem ska således göra det möjligt att verkligen förhindra all form av avsiktligt fångande eller dödande i naturen av exemplar av djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a till livsmiljödirektivet, avsiktlig störning av dessa arter, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder, avsiktlig förstörelse eller insamling av ägg i naturen, eller skada eller förstörelse av parningsplatser eller rastplatser för dessa arter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 juni 2011 i mål C-383/09, kommissionen mot Frankrike, REU 2011, s. I-0000).
- 63 I förevarande fall har den svarande medlemsstaten medgett att den åsidosatt artikel 12.1 i livsmiljödirektivet genom att tillåta organiserandet av motocrosstävlingar.
- 64 Med hänsyn till punkt 50 ovan i denna dom och den omständigheten att den cypriotiska snoken förekomst i området vid Paralimnisjön är vedertagen, ska pumpningen av alltför stora mängder vatten i vart fall anses utgöra en avsiktlig störning i den mening som avses i artikel 12.1 i livsmiljödirektivet.
- 65 Vad gäller argumentet avseende den skadliga effekt som bebyggelseexploateringen i området vid Paralimnisjön har på den cypriotiska snoken, framgår det av den bevisning som bifogats handlingarna i målet, att bebyggelseexploateringen och den existerande bebyggelsen i området vid Paralimnisjön eller i dess närhet, i synnerhet i den norra delen eller i närheten därav, där det har utförts schaktarbeten, kan medföra störningar som påverkar denna i hela områdets ekosystem skyddade art.
- 66 Under dessa omständigheter är det visat att Republiken Cypern inte har infört ett strikt skyddssystem genom vilket det är möjligt att verkligen undvika alla de företeelser som anges i punkt 62 ovan i denna dom.
- 67 Det finns följaktligen fog för anmärkningen avseende ett åsidosättande av artikel 12.1 i livsmiljödirektivet.
- 68 Mot bakgrund av vad som redovisats ovan och med förbehåll för vad som sägs i punkt 55 i denna dom, ska kommissionens talan bifallas.
- 69 Domstolen konstaterar följaktligen att Republiken Cypern har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 4.1 i livsmiljödirektivet, enligt livsmiljödirektivet respektive enligt artikel 12.1 i livsmiljödirektivet,
- genom att inte ha tagit upp området vid Paralimnisjön på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse,

- genom att tolerera verksamheter som allvarligt äventyrar Paralimnisjöns ekologiska egenskaper och genom att inte ha vidtagit nödvändiga skyddsåtgärder för att bevara populationen av arten *Natrix natrix cypriaca* (cypriotisk snok), som utgör det ekologiska intresset med avseende på sjön och Xyliatosdammen, samt
- genom att inte ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att införa och genomföra ett strikt skyddssystem för denna art.

Rättegångskostnader

- ⁷⁰ Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att Republiken Cypern ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Republiken Cypern till den största delen har tappat målet, ska kommissionens yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

- 1) **Republiken Cypern har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 4.1 i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, i dess lydelse enligt rådets direktiv 2006/105/EG av den 20 november 2006, enligt direktiv 92/43, i ändrad lydelse, samt enligt artikel 12.1 i direktiv 92/43, i ändrad lydelse,**
 - genom att inte ha tagit upp området vid Paralimnisjön på den nationella listan över föreslagna områden av gemenskapsintresse,
 - genom att tolerera verksamheter som allvarligt äventyrar Paralimnisjöns ekologiska egenskaper och genom att inte ha vidtagit nödvändiga skyddsåtgärder för att bevara populationen av arten *Natrix natrix cypriaca* (cypriotisk snok), som utgör det ekologiska intresset med avseende på sjön och Xyliatosdammen, samt
 - genom att inte ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att införa och genomföra ett strikt skyddssystem för denna art.
- 2) **Republiken Cypern ska ersätta rättegångskostnaderna.**

Underskrifter